

SÈRIE 3

CRITERIS GENERALS

Pregunta 1

S'ha de desenvolupar una de les dues qüestions proposades.

La pregunta val 5 punts que es distribueixen de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per a la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs.

Avaluació dels continguts (3 punts):

No es tracta que l'examinand resolgui la qüestió amb respostes disperses sinó que elabori la seva resposta com un tema. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte no indicat expressament en l'enunciat o el text proposat en una de les qüestions, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs (2 punts):

Es valorarà la claredat de l'escriptura, la pertinença de les idees i la capacitat d'establir relacions entre les diferents qüestions proposades.

Pregunta 2

S'ha de desenvolupar un dels dos comentaris proposats.

El comentari de text es podrà puntuar amb cinc punts, distribuïts de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per als aspectes metodològics del comentari.

Avaluació dels continguts (3 punts):

El comentari de l'examinand no cal que se centri exclusivament en els aspectes assenyalats en l'enunciat, però els ha de tenir en compte; per tant, cada un d'aquests aspectes que no es resolgui en el redactat no sumarà la puntuació que li correspon. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte del text proposat, no indicat expressament en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Aspectes metodològics del comentari (2 punts):

Es tracta d'avaluar la capacitat d'argumentació, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la capacitat expressiva que demostrï l'examinand i, en general, els aspectes propis de la redacció. Un dels dos punts s'assigna al que és pròpiament metodologia de comentari (capacitat d'anàlisi del text, saber-ne extreure les idees de forma argumentada, establir vincles amb altres elements de l'obra i demostrar els coneixements dels aspectes retòrics de l'obra: mètrica, figures estilístiques, gèneres, etc.). No s'ha de valorar negativament una estructuració excessivament escolar (context, tema, estructura...). El que cal valorar negativament és que l'examinand prescindeixi de comentar el text i el prengui com a pretext per a una acumulació d'idees sense cap lligam amb el fragment proposat.

L'altre punt s'assigna als aspectes de redacció del comentari: fluïdesa, adequació del vocabulari, claredat en la redacció i puntuació.

No cal una nota específica per a cada un d'aquests dos aspectes. Les indicacions anteriors no són més que una pauta, que el corrector sabrà utilitzar prou per a establir la puntuació entre zero i dos punts.

Reducció per errors de llengua

- La reducció de nota ha de respondre a una valoració global dels errors comesos.
- Es restarà un punt de l'examen si hi ha errors greus d'ortografia, frases agramaticals, barbarismes flagrants, greus problemes de puntuació...
- Es restarà mig punt si conté menys errors greus (fins a quatre o cinc) o si els que hi ha no es consideren tan greus (dièresis, determinats usos dels relatius i dels pronoms febles, construccions dubtoses...). La suma de pocs errors greus i d'alguns errors lleus es penalitzarà amb un punt.
- Si els errors fossin molt greus o quantiosos, o impliquessin dificultats greus de comprensió, la reducció de la nota global podria arribar als dos punts.
- No es restarà de la puntuació si s'adverteixen errors atribuïbles a lapsus o per la presència de pocs errors lleus.
- Quan s'apliqui una reducció de la nota per alguns dels motius indicats, s'assenyalarà en l'espai destinat a tal efecte.

CRITERIS ESPECÍFICS

OPCIÓ A

[*La plaça del Diamant, de Mercè Rodoreda*]

1. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:
 - Si comenta el caràcter recurrent dels coloms en l'obra i alguns aspectes de la seva càrrega simbòlica, que evoluciona al llarg de la novel·la: el nom amb què en Quimet bateja la Natàlia a l'inici de l'obra (Colometa, 'petit colom', inicialment símbol d'alegria i llibertat, tot i que ben aviat adquirirà un sentit ben diferent, d'opressió, submissió, infelicitat, despersonalització, pèrdua d'identitat); els coloms arrauxats, causants de desordre i subordinació, que en Quimet porta a casa, envaeixen l'espai de la Natàlia i imposen la seva voluntat; la mort d'en Quimet, a la guerra, coincidint amb la mort del darrer colom del colomar; l'associació dels coloms amb els fills quan pensa a matar-los amb salfumant. Casada de nou i convertida en senyora Natàlia, el motiu dels coloms es transforma en un procés que embelleix i magnifica oníricament. Succeeix quan Natàlia esdevé, per a les dones del parc on va a passejar, la senyora dels coloms, i els explica una història idealitzada que no té res a veure amb la realitat, que encara la constreny.

[*Cròniques de la veritat oculta, de Pere Calders*]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta alguns dels aspectes següents:
 - Si fa esment d'algun tret significatiu de la caracterització dels personatges, com la despersonalització o la caricatura, i comenta algun exemple. Els personatges centrals de "La ratlla i el desig", "La consciència, visitadora social", "El principi de la saviesa" i "L'home i l'ofici", per exemple, apareixen despersonalitzats darrere les figures d'un agrimensor, un assassí, un milionari o un inventor, respectivament. Bones il·lustracions de la ridiculització de la classe benestant les trobem a "El principi de la saviesa" i a "La ciència i la mesura". També són recurrents les caricatures de personatges que es troben fora de la llei i cometen furts o assassinats que després proven de justificar ("La consciència, visitadora social", "Feblesa de caràcter", "Un crim").
 - Si esmenta la importància de la ironia i de l'humor i ho il·lustra amb algun exemple ("El principi de la saviesa", "L'home i l'ofici", "Els catalans pel món", "L'esperit guia", "Fet d'armes", "Història natural", "Quieta nit").
 - Si explica que es tracta de contes on predominen els fets insòlits i fins i tot sobrenaturals. Així ho apunten els títols dels tres apartats en què s'estructura el recull: "La imprevista certesa", "Ver, però inexplicable" i "L'escenari desconcertant". Il·lustren el gust de Calders per la cara oculta de la realitat, dominada per l'atzar, l'imprevist i la capacitat de somiar que tenim els humans contes com ara "El desert", "La ratlla i el desig", "L'arbre domèstic", "L'any de la meva gràcia" i "O ell, o jo".
 - Si exposa alguns dels motius recurrents de l'obra i els il·lustra amb exemples: la mà ("El desert", "El principi de la saviesa", "L'any de la meva gràcia", "Les mans del taumaturg"); la casa ("La ratlla i el desig", "La revolta del terrat", "Coscs de la Providència", "Història natural"); el viatge ("El problema de l'Índia", "Els catalans pel món").

[Campos de Castilla, d'Antonio Machado]

1. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que aquest poema forma part d'un poema més llarg, "Campos de Soria", integrat per diferents seccions, en què expressa la identificació del jo poètic amb el paisatge de l'entorn de la ciutat on Machado va viure durant uns anys. El poema descriu un passeig als afores de la ciutat castellana, a la riba del riu Duero. En la descripció del paisatge es plasma la interioritat lírica del poeta, amb referències a l'amor, als arbres (*álamos* y *chopos*) i al cicle natural de les estacions (la primavera).
- Si explica que el poema és una silva asonantada que consta de 19 versos (*heptasílabos* i *endecasílabos*) amb rima assonant (é-a), en els versos parells. El poema s'organitza en tres parts, en la darrera de les quals hi ha una personalització i és de naturalesa exclamativa: s'adreça als arbres, amb una anafòra del mot "álamos". Es valorarà especialment si l'alumne, a més de parafrasejar les imatges del poema, és capaç de proposar-ne una interpretació coherent i argumentada, que les posi en relació amb la bellesa de la natura, l'estat anímic de recolliment i l'estima del poeta pel paisatge, en el qual projecta els seus sentiments.

Si l'alumne complementa la resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

[Retahílas, de Carmen Martín Gaité]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que Eulalia és una dona divorciada de 45 anys, sense fills, que fa revisió de vida. Es tracta d'una dona que ha arribat a la maduresa i que poc a poc ha anat canviant la seva escala de valors i fent autocrítica. S'explica com s'ha anat desenganyant de l'amor sentimental; com ha anat abandonant projectes vitals estèrils; com s'adona de fins a quin punt ha estat vacu haver-se cuidat tant físicament per tenir un aspecte de dona jove; com sent un creixent malestar per no haver gestionat bé les relacions amb diferents familiars, especialment amb els dos nebots, Germán i la seva germana, que van quedar orfes de mare de petits i ella no se'n va cuidar, no els va fer de tieta. Tot plegat fa que se senti sola i penedida de tota una colla d'opcions vitals, com ara no haver-se cuidat de l'àvia fins just aleshores, quan està a punt de morir. En el passatge es plasma també com l'ha trasbalsada el fet de retrobar-se amb Juana, la germana adoptiva, que tota la vida ha fet de criada escarràs, que Eulalia i el seu germà Germán han deixat sola a la casa de Louredo perquè en tingui cura.
- Si explica que la novel·la està concebuda en clau dialògica; això és, que s'articula en la combinació de llargs monòlegs alterns entre els dos protagonistes, Eulalia i Germán, que són com "retahílas", el que dona títol a l'obra, per tant, que és de naturalesa eminentment oral, amb un llenguatge molt fluid.

Si l'alumne/a complementa la resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

OPCIÓ B

[*El Aleph*, de Jorge Luis Borges]

1.a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que es tracta de contes breus ("El muerto", "La casa de Asterión"), o molt breus ("Los dos reyes y los dos laberintos"), amb excepció del primer i l'últim ("El inmortal", "El Aleph").
- Si comenta l'adscripció de bona part dels contes del volum al gènere fantàstic i explica per què: perquè són contes on no hi ha vampirs ni castells encantats, però sí un trencament amb les lleis convencionals de la realitat i la introducció d'elements impossibles en la vida quotidiana, com a "L'Aleph".
- Si exposa els principals temes i motius de l'obra i els il·lustra amb exemples: la identitat de l'ésser humà ("La casa de Asterión"), el temps i l'eternitat ("El inmortal", "La escritura del dios"), l'infinit ("El Aleph"), el laberint ("La escritura del dios", "Los dos reyes y los dos laberintos"), la fragilitat del coneixement ("Los teólogos", "El Aleph"), la responsabilitat personal, sovint tràgica ("El muerto", "Deutsches Requiem", "Emma Zunz").
- Si analitza alguns dels recursos narratius recurrents; el recurs al tòpic del manuscrit trobat ("El inmortal"), la recreació d'un mite clàssic ("La casa de Asterión") o d'un episodi històric ("Deutsches Requiem"), de presumptes tractats erudits ("Los teólogos"), confessions autobiogràfiques fictícies ("La otra muerte", "El Aleph"), etc.

[*La casa de Bernarda Alba*, de Federico García Lorca]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand explica que el títol de l'obra fa referència a dos elements clau. En primer lloc la casa, l'espai físic que esdevé una veritable presó en la qual totes les dones de la família queden atrapades per tal de mantenir el dol del pare, primer, i el dol per la filla petita, Adela, quan se suïcida al final de l'obra. En segon lloc, Bernarda Alba és la mare de les cinc filles solteres (Angustias, Magdalena, Amelia, Martirio i Adela), una vídua dominant, ben poc sensible i empàtica envers els sentiments i desitjos de les seves filles, que imposa un rigorós dol, i que vol mantenir les tradicions patriarcalcs més estrictes i injustes per tal de salvaguardar la moral davant del poble, especialment quant a la "puresa i virginitat" de les joves. El domini de la mare per mantenir les filles enclaustrades no és només psicològic; fins i tot agafa l'escopeta i dispara Pepe el Romano, pretendent d'Angustias però que s'ha convertit en l'amant secret de la jove Adela, a fi de blindar la llar carcerària i impedir la fugida de la filla petita, que té ànsies de llibertat. Davant del fatal desenllaç, el suïcidi d'Adela perquè creu que la seva mare ha mort Pepe el Romano, Bernarda imposa un dol encara més sever, d'enclaustrament i silenci, per a ella i les quatre filles.

[*L'irradiador del port i les gavines*, de Joan Salvat-Papasseit]

2. a. Els tres punts corresponents al contingut es poden assignar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir:

- Si explica que es tracta d'una marina, concretament, una imatge portuària, que integra elements tradicionals (la lluna, les veles, l'acordió) amb el gust pel maquinisme propi de l'avantguarda (l'avió, que sobrevola el port que es fa fosc). Cal que identifiqui la centralitat dels "gallerets", com a motiu a l'entorn del qual es construeix el poema, i el contrast amb el vol de l'avió, com dos elements de naturalesa ben distinta que venen a *competir* en el cel del port quan fosqueja.

- Si analitza satisfactòriament alguns aspectes formals: el poema, format per 17 versos i rima assonant irregulars, posa èmfasi en els aspectes plàstics de la imatge tot jugant amb els contrastos: la llum (es fa fosc, apareix la llum lunar), el color ("l'angle més negre" i "la cançó més blanca") i el moviment, que es complementa amb elements musicals, l'acordió i la cançó. Es valorarà si identifica l'ús de figures retòriques com ara la personalització ("si la barca no es queixa"), la sinestèsia ("la cançó més blanca", "refrec de colors") i la pregunta retòrica.

Si l'alumne/a complementa la resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

[Après moi, le déluge, de Lluïsa Cunillé]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que el diàleg està situat cap a la meitat de l'obra, quan la intèrpret està traduint les paraules d'un ancià africà (que no apareix a escena) a l'home de negocis occidental que ha rebut la seva visita; l'ancià, que parla a través de la intèrpret, vol que l'home de negocis es faci càrrec del seu fill, li doni feina i se l'endugui del país. L'acció té lloc en un hotel de luxe de Kinshasa, protegit de la violència i la pobresa extrema que pateixen els habitants de la ciutat. En aquest passatge l'ancià explica com el seu fill havia estat segrestat per les guerrilles, que el van obligar a cometre tota mena d'atrocitats; al final de l'obra, però, descobrim que en realitat el fill va morir quan tenia tres anys, fa molt de temps, i que l'ancià vol que algú el trobi a faltar quan ell ja no hi sigui.
- Si comenta la situació de violència reflectida en el passatge i en l'obra, que anul·la les relacions de confiança en la societat, afavoreix la corrupció, i crea un context de por; i si fa esment de la visió eurocèntrica que transmet l'home de negocis, que nega la possibilitat de civilització a l'Àfrica ("En aquest país no se sap mai on comença i on acaba la selva").
- Si esmenta aspectes formals com les frases curtes, que afavoreixen un diàleg ràpid, el fet que els personatges no tenen noms propis, l'ús de les pauses, o el recurs dramàtic del ventriloquisme que exerceix la intèrpret respecte d'un personatge que no apareix a escena, la presència del qual es redueix a una cadira buida, i en mostra la significació.

Si l'alumne/a complementa la resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.